

הקדוש ברוך הוא את העולם, חלק את הארץ. הישוב הוא לצד אחד, והתרכה היא לצד אחר. חלק את הישוב והקיף את העולם סביב נקדה אחת, ומי היא? הארץ הקדושה. הארץ הקדושה היא מרכז העולם, ובאמצע הארץ הקדושה היא ירושלים. אמצע ירושלים הוא בית קדש הקדשים. וכל הטוב וכל המזון של כל הישוב יורד לשם מלמעלה, ואין לה מקום בכל הישוב שלא נזון משם.

חלק את התרכה, ולא נמצא מקום חרב קשה בכל העולם פרט לאותו מדבר, ששכרו ישראל כחו ותקפו ארבעים שנה, כמו שנאמר (דברים ח) המוליכך במדבר הגדל והנורא. באותו מדבר שולט הצד האחר, ובעל פרוו הלכו עליו ישראל ושכרו כחו ארבעים שנים. ואם ישראל נמצאו צדיקים באותם ארבעים שנים, היה מעבר אותו הצד האחר מן העולם. ומשהגזירו את הקדוש ברוך הוא כל אותן פעמים, התחזק אותו הצד האחר, ונפלו כלם תחת רשותו.

ואם תאמר, והרי משה שעלה על כל בני העולם איך מת שם? - לא כן, שהרי משה הנאמן לא היה ברשותו אלא בהר העברים. מה זה העברים? מחלקת. שנחלקו עליו שליטים עליונים שלמעלה, ולא נמסר בידי ממנה ושליט אחר, ונשאר כן, עד שבא משה העבד הנאמן ושלט עליו, ונקבר שם, ולא התעסק בקבורתו - רק הקדוש ברוך הוא לבדו, שפתיב (שם לד) ויקבר אתו בני.

ויקבר אתו, מי? אותו שפתיב בו בדרך נסתר (שמות כד) ואל משה אמר, ולא כתוב מי הוא. ויקרא אל משה, ולא כתוב מי הוא. אף

איהו לסטר חד, וחרבא איהו לסטר אחרא. פליג ישובא, ואסחר עלמא סחרניה דנקודה חדא. ומאן איהו, דא ארעא קדישא, ארעא קדישא אמצעיתא דעלמא. ובאמצעיתא דארעא קדישא, איהו ירושלים. אמצעיתא דירושלים איהו בית קדש הקדשים, וכל טיבו וכל מזונא דכל ישובא, תמן נחית מלעילא. ולית לה אחר בכל ישובא דלא אתון מתמן. פליג חרבא. ולא אשתכח חרבא תקיפא בכל עלמא, בר ההוא מדבר, דתברו חיליה ותקפיה ישראל ארבעים שנה, כמה דאת אמר (דברים ח) המוליכך במדבר הגדול והנורא. ביהוא מדברא, שלטא סטרא אחרא, ובעל פרחיה אזלו ישראל עליה, ותברו חיליה, ארבעין שנין. ואי ישראל ישתכחו זכאין באינון ארבעין שנין, הוה מתעברא ההוא סטרא אחרא מעלמא, ומדקא ארגיזו ליה לקידשא בריך הוא כל אינון זמנין, אתתקף ההוא סטרא אחרא, ונפלו כלהו תמן תחות רשותיה.

ואי תימא, והא משה דסליק על כל בני עלמא, היך מית תמן. לאו הכי, דהא משה מהימנא לא הוה ברשותיה, אלא בהר העברים. מאי העברים. פלוגתא. דאתפלגו עליה שליטין עלאין דלעילא, ולא אתמסר בידי דממנא ושליטא אחרא, ואשתאר הכי, עד דאתא משה עבדא מהימנא, ושליט עליה, ואתקבר תמן, ולא אתעסק ביה בקבורתיה, בר קדשא בריך הוא בלחודוי, דכתיב, (דברים לד) ויקבר אותו בני.

ויקבר אותו, מאן. ההוא דכתיב ביה בארץ סתים, (שמות כד) ואל משה אמר, ולא כתיב מאן איהו. ויקרא אל משה, ולא כתיב